

Het is zo eenvoudig!

Getuigenis van Tinne Grolus voor www.hetklimaatverandertookmij.be

Ik herinner mij nog goed hoe ik schrok toen ik op kot ging en vlees ging kopen bij de slager: zo duur! Omdat ik niet zo'n overdreven vleesliefhebber was, viel het me niet zo moeilijk om maar zelden vlees te kopen van mijn studentenbudget – en als ik het al kocht, dan zeker iets heel goedkoop of eens op een broodje of bij het frituur. In eerste instantie was mijn semi-vegetarisch leven dus een heel pragmatische keuze geweest.

Maar al snel hoorde ik hoeveel rommel er in vlees terecht kwam, bijvoorbeeld dat een curryworst vooral afval en weinig vlees bevatte. En ik werd me ook meer en meer bewust van het dierenleed dat veeproductie met zich meebrengt. Om nog maar te zwijgen over de manier waarop dieren in zulke omstandigheden behandeld worden, en de antibiotica die ze toegediend krijgen en in onze voeding terecht komt. Het was ook de periode van de grote hormoonschandalen. Goeie redenen dus, om over te schakelen op weinig en enkel biologisch vlees.

Van thuis uit ben ik spiritueel, christelijk en Bijbels opgevoed, geworteld in een gemeenschap met mensen van alle rang, stand en kleur en geïnspireerd door bevrijdingstheologie. We leerden het christelijke geloof met onze twee voeten in de wereld te beleven en ons concreet en met daden in te zetten voor de meest kwetsbaren zonder stem. *Practice what you preach*, zou ik het noemen. Of het op zijn minst serieus proberen! Zo ook wat betreft zorg voor de natuur. Van thuis uit kreeg ik paplepels vol milieubewustzijn mee: papier recyclen, zoveel mogelijk openbaar vervoer, geen onkruidverdelgers gebruiken, zuinig omgaan met water en elektriciteit, ecologische was- en afwasmiddelen,... Voor mij is dat al mijn hele leven helemaal vanzelfsprekend. Ook 'consuminderen' en genieten van de overvloed van 'genoeg' werden me voorgeleefd. Ik kan er nog altijd van versteld staan hoe kleine, eco-logische zaken niet met een even grote vanzelfsprekendheid geïmplementeerd worden in mijn omgeving.

Intussen deed ik langs alle kanten inspiratie op om heerlijk vegetarisch en zelfs veganistisch te eten. Het internet staat er vol van! En tegelijk kreeg ik steeds betere, eco-logische en spirituele inzichten over het werkelijke impact van onze veeteelt op de uitstoot van broeikasgassen. De cijfers blijken duizelingwekkend. Waar ik eerst dacht dat veeteelt gewoon een van de oorzaken van verhoogde CO₂-uitstoot was, samen met het gebruik van fossiele brandstoffen, leerde ik gaandeweg dat uitstoot van broeikasgassen door veeteelt boven alle andere factoren uitsteekt – voornamelijk door de uitstoot van methaangas (koeienscheten).

Natuurlijk was mijn verbazing groot. Want hoe komt het dat wij niet weten dat bijvoorbeeld levenslang onze wagen aan de kant te zetten eigenlijk niet zoveel doet, maar dat we door één jaartje geen dierlijke producten te gebruiken (dus door veganistisch te leven) een gigantisch verschil maken op wereldschaal? Dat komt voornamelijk door de veeteeltlobby wereldwijd, die machtig is en over lijken gaat. Dat is de reden waarom zelfs grote milieuorganisaties en overheden over het werkelijke probleem zwijgen en focussen op CO₂-uitstoot door bijvoorbeeld vervoer: we moeten de trein nemen ipv de auto of de bus ipv het vliegtuig. En dat doen we ook, want alle beetjes helpen! We moeten gewoon wat meer geïnformeerd geraken om logische keuzes te kunnen maken met een groot impact. Vanuit franciscaanse spiritualiteit ervaar ik een concreet appèl hieromtrent. De inspiratie van Franciscus en Clara van Assisi is een uitnodiging voor bewustwording en concrete keuzes maken in ons dagelijkse leven: vreugdevol, creatief en dankbaar voor al wat de

aarde ons geeft en voor alles wat we elkaar te geven hebben. Niet vanuit morele principes of overdreven ascese, maar vanuit dankbaarheid dat we als mens levengedevende keuzes kunnen maken en mogen genieten van de overvloed.

We zijn allemaal kwetsbare schepselen. En door eenvoudig te leren leven, boren we dat diepe weten aan dat we met alles en iedereen verbonden zijn – niet zweverig, maar met onze twee voeten op de grond, op de aarde die we delen en waar overvloed is voor iedereen, als we ervoor durven kiezen!

Het mooie is dat we door veel minder dierlijke producten te eten (vb. enkel op zondag*) niet alleen een wezenlijk verschil maken wat broeikasgas-uitstoot betreft. We dragen ook bij aan andere wereldproblemen. Bijvoorbeeld: veruit de grootste verantwoordelijke (meer dan 90%!) voor het kappen van regenwouden in de wereld is de veeteelt, niet houtwinst of mijnbouw, zoals we aanvankelijk dachten. Het land wordt gebruikt om dieren op te laten grazen, maar ook voor het verbouwen van het veevoer (voornamelijk mais en soja). Dat zijn gewassen waar mensen van zouden kunnen leven die nu honger hebben. Maar ze worden geëxporteerd naar het Westen voor onze vleesconsumptie. En uiteraard heeft deze boskap een enorm impact op de biodiversiteit en op “de longen van de aarde”, die deze bossen zijn. Met z'n allen afkicken van onze vleesverslaving en een tijd helemaal geen dierlijke producten meer eten, tot de broeikasgassen die zorgen voor problematische opwarming van de aarde drastisch gereduceerd zijn, zou dus een heel groot verschil maken.

Er is ook heel veel water nodig voor het verbouwen van deze gewassen en voor de dorstige dieren. Een simpel voorbeeld: er is minstens 1500 liter drinkbaar water nodig voor een stukje rundsvlees van 100 gram.* Dan weet je meteen of je moet kiezen voor minder dierlijke producten of voor duurdere en meer veeleisende waterbesparingen zoals een zuinige douchekop of de kraan dicht draaien wanneer je je inzeept, natuurlijk!

Maar zelfs onze zeeën en oceanen zijn bedreigd door de veeteelt: er zijn miljoenen kilometers ‘dode zones’, veroorzaakt door de enorme afvoer van meststoffen. En er is uiteraard ook visvangst buiten alle proporties – te weten dat er voor een half kilootje eetbare vis 2,5 kilo wilde vissen zoals schildpadden, dolfijnen, haaien en dergelijke worden gedood.* Ja, we kunnen echt heel veel doen door onze levensstijl op vlak van voeding te veranderen.

Door – op zijn minst tijdelijk – af te zien van dierlijke producten, zoals vlees, vis en melkproducten...

... schroeven we de broeikasgasuitstoot drastisch terug, wat een onmiddellijk effect heeft op de opwarming van de aarde en dus op klimaatconflicten en -migratie

... krijgen regenwoud, zee en oceaan weer de kans om te recupereren

... komt er ruimte vrij om gewassen te verbouwen die bestemd zijn voor mensen en helpen we armoede en armoede de wereld uit. De hele wereldbevolking kan namelijk met gemak gevoed worden met een plantaardig dieet. Er is veel minder ruimte nodig om planten te verbouwen dan om voor een klein gedeelte van de bevolking vlees en zuivel te produceren

... is er genoeg drinkwater voor iedereen

... helpen we genetisch gemanipuleerde gewassen – die mens en natuur bedreigen – de wereld uit

... pakken we het dierenleed aan, veroorzaakt door industriële veehouderij

... laten we onze machteloosheid los en worden we bewuste mensen die ervoor kiezen om in vrede en harmonie samen te leven, in een nieuwe verbondenheid met onze Zuster, Moeder Aarde en met respect voor alle mensen, dieren en planten die van haar leven.

Al deze informatie in je opnemend, ga je – als christen, als humanist, als mens – natuurlijk

eens goed nadenken. We weten dat het moment gekomen is om ons volop bewust te worden. En het is zo motiverend om te weten dat we als gewone mensen véél meer kunnen doen dan we dachten. We kunnen het zelf! We hoeven niet te wachten op grote bedrijven en overheden. Prachtig!

Om het met de woorden van paus Franciscus te zeggen: *Ik doe een dringende oproep tot een nieuwe dialoog over het thema: hoe de toekomst van de planeet uitbouwen. Een verandering is nodig want de milieu-uitdaging waar we voor staan en zijn menselijke oorzaken belangen ons aan en raken ons. (...) Een nieuwe universele solidariteit is nodig. (...) Als Gods instrumenten kunnen we allen samenwerken aan de zorg van de schepping, ieder met zijn eigen cultuur, ervaring, initiatieven en mogelijkheden.* (Laudato Si', paragraaf 14)

Ik was me er zelf ook niet van bewust dat onze manier van eten zo'n enorm impact heeft op al deze zaken, maar ik ben zo blij om dit te weten en ernaar te kunnen handelen! Er zijn natuurlijk verschillende documentaires, boeken en organisaties die me erbij geholpen hebben om de stap te zetten.* En zo mag ik, verbonden met alle schepselen in kwetsbaarheid, verder op weg gaan naar een wereld in eenvoud en overvloed: een wereld van vrede en alle goeds!

Tinne Grolus werkt als stafmedewerker voor TAU – franciscaanse spiritualiteit vandaag: www.franciscaansleven.be

* Bronnen:

- Pleidooi voor zondag vleesdag: <http://www.wervel.be/thema-s/kolom-1/eiwittransitie/1486-pleidooi-voor-zondag-vleesdag-ii>
- Hoeveel liter water verbruiken onze voedingsstoffen? Kijk bijvoorbeeld eens op: <http://temp.waterfootprint.org/?page=files/Animal-products>
- Er zijn degelijke bronnen te over i.v.m. het kappen van regenwoud voor veeteelt, overbevissing en 'restvangsten' en dergelijke zijn allemaal te vinden op het internet. Hier vind je een degelijke, up to date bronnenlijst: <http://www.cowspiracy.com/facts/>
- Enkele documentaires en websites die geholpen hebben om mijn ogen te openen:
  - o Our Daily Bread (documentaire, volledig te bekijken op Youtube)
  - o Cowspiracy.com (deze verrijkende documentaire is ook te bekijken met Nederlandse ondertiteling op Netflix en op de website van Cowspiracy. Contacteer me gerust als u de dvd wenst te lenen.)
  - o <https://www.youtube.com/watch?v=RXRQNlxN5KY>
- Bereken zelf je voedselvoetafdruk (CO2, water en aardoppervlak): <http://www.voedingscentrum.nl/nl/mijn-boodschappen/eten-kopen/voedselafdruk.aspx> en [Voedselvoetafdruk.be](http://www.voedselvoetafdruk.be)
- Bereken het klimaatimpact van je maaltijd: <http://www.voedingscentrum.nl/nl/mijn-boodschappen/eten-kopen/klimaatweegschaal.aspx>
- Vanaf nu kan je bij *TAU – franciscaanse spiritualiteit vandaag* inspiratie vinden over deze en andere actuele thema's, bekeken met een franciscaanse bril. Blijf je graag op de hoogte? Laat het ons weten via tau@franciscaansleven.be of kijk op www.franciscaansleven.be